

การพัฒนาโปรแกรมการสอนมารดาเพื่อการดูแลทารกแรกเกิด
ที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลือง

Development of Teaching Program for Mothers to Care
for Neonates Receiving Phototherapy for Jaundice

โดย

วัฒนา ศรีพจนารถ .
ปรียา แก้วพิมล
ศวิตา ธิติมาพงศ์
บุญพา เชื้อพราหมณ์
สุทิสรา เจริญสิน

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สัญญาเลขที่ NUR50200200214S

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วมของพยาบาล ที่ต้องทำงานร่วมกันในการระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาและพัฒนาโปรแกรมการสอนมารดาเพื่อการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลือง งานวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ : 1) สร้างโปรแกรมการสอนมารดาเรื่องการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลือง 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของพยาบาลในการใช้โปรแกรมการสอนเรื่องการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลืองให้กับมารดาก่อนและหลังการพัฒนาโปรแกรม 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจของมารดาต่อการสอนเรื่องการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลืองให้กับมารดาก่อนและหลังการพัฒนาโปรแกรม และ 4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและความเป็นไปได้ในการใช้โปรแกรมการสอนเรื่องการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลืองให้กับมารดา

การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การประเมินและวางแผนร่วมกันสร้างโปรแกรมการสอน 2) การปฏิบัติการนำโปรแกรมการสอนที่ได้มาสอน 3) ปรับปรุงโปรแกรมการสอน และ 4) การติดตามและประเมินผลโปรแกรมการสอน กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสูติกรรมของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา จำนวน 21 คน และมารดาที่ดูแลทารกตัวเหลืองจำนวน 50คน การเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่มและแบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการใช้โปรแกรมการสอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาโปรแกรมการสอนมารดาเพื่อการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลือง ประกอบด้วย 5 กิจกรรม 2) ความพึงพอใจของพยาบาลในการใช้โปรแกรมการสอนให้กับมารดาก่อนและหลังพัฒนาโปรแกรมการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.000$) 3) ความพึงพอใจของมารดาต่อการสอนก่อนและหลังการพัฒนาโปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.000$) และ 4) ปัญหาอุปสรรคในการใช้โปรแกรมการสอนพบว่า พยาบาลมีภาระงานมาก เร่งรีบและการสื่อสารที่เป็นพม่าหรือมอญ

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการสอนมารดาเพื่อการดูแลทารกแรกเกิดที่ได้รับการส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลืองที่สร้างขึ้นทำให้พยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงการสอนที่ดีขึ้น มีการสร้างนวัตกรรมการบันทึกข้อมูลของทารกที่ส่องไฟรักษาภาวะตัวเหลือง

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ ทารกแรกเกิด การส่องไฟรักษา ภาวะตัวเหลือง การสอนมารดา

Abstract

This participatory action research was aimed to get nurses involved in brainstorming to identify problems and develop a teaching program for mothers to care for neonates receiving phototherapy for jaundice. The objectives of the study were 1) to develop a teaching program for mothers to care for neonates having phototherapy for jaundice; 2) to compare nurses' satisfaction before and after using the teaching program; 3) to compare mothers' satisfaction before and after using the teaching program; and 4) to study the problems and feasibility of the teaching program.

The research processes included: 1) assessing and planning to develop a teaching program; 2) implementing the teaching program; 3) revising the teaching program; and 4) monitoring and evaluating the teaching program. Participants consisted of 21 nurses who worked in postpartum units of a hospital in Songkla province and 50 mothers who cared for their neonates receiving phototherapy for jaundice. In-depth interviews, focus group, participant observation and questionnaires were used to gather data.

The findings showed the development of the teaching program consisted of five activities: preparing for teaching, instructing together with demonstrating, showing VCD to review the instruction, assessing the phototherapy and supervising and evaluating mothers. The nurses' satisfaction before and after using the teaching program were significantly different ($p=.000$) while there was also a statistically significant difference in the mothers' satisfaction before and after using the program ($p=.000$). However, the nurses' overload, urgent tasks and difficulty in communicating with Burmese or Mon mothers were the obstacles to the use of teaching program.

In conclusion, the teaching program resulted in an improvement of the nurses' teaching and an innovation of recording information of practice in caring for jaundiced neonates receiving phototherapy.

Keywords: competency development, neonates, phototherapy, jaundice, mother instruction